

Roman JACIV Роман ЯЦІВ

SZTUKA УКРАЇНСЬКЕ
UKRAIŃSKA МИСТЕЦТВО
CZASU WOJNY В ЧАС ВІЙНИ

TEZA PRZEMÓWIENIA ТЕЗИ ВИСТУПУ

УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО В ЧАС ВІЙНИ

Sztuka ukraińska czasu wojny

ТЕЗИ ВИСТУПУ

1. Перші творчі реакції українських художників після 24 лютого 2022 року, на початку гострої фази агресивної війни російської федерації проти України були близькими до ситуативної стагнації, емоційного шоку, розпачу, свого роду «метафоричного крику». Згодом багато художників визнавало, що певний час не могли нічого творити, спостерігаючи за мінливим медійним контентом та перебудовуючи свою творчу програму за новими професійними орієнтирами. Природньо, що найбільш ранні мистецькі реакції були позначені публіцистичними інфо-проникненнями або ж жорсткими антивоєнними (антимосковськими) сублімаціями.

2. Уже від березня 2022 року культурно-мистецький ландшафт зазнав перших структурних перемін, що проявилось на нестійкому балансі сформованих раніше авторських пошукових стратегій та актуальною, «гарячою» воєнною тематикою, з виразною наративно-публіцистичною домінантою. Поширеними формами репрезентації українського мистецтва ставали різні волонтерські ініціативи, аукціони на підтримку Збройних Сил України, політичні плакати, мурали, інтермедійні проєкти тощо.

3. Виходячи з ідейно-політичних, етичних та психологічних факторів мистецький процес в Україні набував ознак стихійної структурованості та асинхронності розвитку естетичних ідей. Наявність численних – паралельних – пошукових парадигм спричинена як реаліями війни, відмінними за статусами територій (тимчасово окупованими, суміжними щодо фронту бойових дій чи умовно віддалених й більш безпечних), але й перебудовою всієї системи адаптації художників до нових інформативних та технологічних викликів, а також до гостроактуальних запитів соціуму.

4. Ідентичність – найбільш вживане у сучасному українському соціо-культурному дискурсі поняття. Разом з тим смислове наповнення цієї вагомою категорії досі залишається доволі розмитим, а подекуди маніпулятивним.

5. За ідейними та образно-формальними моделями образотворче мистецтво в Україні 2014-2025 років можна розрізнити за такими ознаками:

- Рефлексивне;
- Наративно-оповідне;
- Медійно-публіцистичне;
- Символьно-метафоричне.

SZTUKA UKRAIŃSKA

CZASU WOJNY

TEZA PRZEMÓWIENIA

1. Pierwsze reakcje twórcze ukraińskich artystów po 24 lutego 2022 roku, na początku ostrej fazy agresywnej wojny Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie, były bliskie stagnacji sytuacyjnej, szoku emocjonalnego, rozpacz, swoistego „metaforycznego krzyku”. Później wielu artystów przyznało, że przez pewien czas nie mogli niczego tworzyć, obserwując zmieniające się treści medialne i dostosowując swój program twórczy do nowych wytycznych zawodowych. Naturalnie, najwcześniejsze reakcje artystyczne charakteryzowały się dziennikarską penetracją informacji lub ostrą antywojenną (antymoskiewską) sublimacją.

2. Od marca 2022 r. w krajobrazie kulturalno-artystycznym zaszły pierwsze zmiany strukturalne, które uwidoczniły się w chwiejnej równowadze między wcześniej ukształtowanymi strategiami poszukiwań autorskich a aktualnymi „gorącymi” tematami wojskowymi, z wyraźną dominantą narracyjno-dziennikarską. Różnorodne inicjatywy wolontariackie, aukcje na rzecz Sił Zbrojnych Ukrainy, plakaty polityczne, murale, projekty intermedialne itp. stały się powszechnymi formami reprezentacji ukraińskiej sztuki.

3. Na tle czynników ideologiczno-politycznych, etycznych i psychologicznych proces artystyczny na Ukrainie nabrał cech spontanicznej strukturyzacji i asynchroniczności rozwoju idei estetycznych. Obecność licznych – równoległych – paradygmatów poszukiwań spowodowana jest zarówno realiami wojny, różniącymi się statusem terytoriów (zajętych czasowo, przylegających do frontu działań wojennych lub warunkowo oddalonych i bezpieczniejszych), ale także poprzez restrukturyzację całego systemu adaptacji artystów do nowych wyzwań informacyjnych i technologicznych, a także do pilnych potrzeb społeczeństwa.

4. Tożsamość jest najczęściej używanym pojęciem we współczesnym ukraińskim dyskursie społeczno-kulturowym. Jednak treść semantyczna tej ważnej kategorii wciąż pozostaje dość niejasna i niekiedy manipulacyjna.

5. Zgodnie z modelami ideologicznymi i figuratywno-formalnymi, sztuki piękne na Ukrainie w latach 2014–2025 można wyróżnić według następujących cech:

- Refleksyjna;
- Narracyjno-narracyjna;
- Medialno-dziennikarska;
- Symboliczno-metaforyczna.

Біографічна довідка

Роман Яців, історик і теоретик мистецтва, культуролог, художник, педагог, куратор мистецьких виставок, доктор історичних наук, кандидат мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри художнього дерева Львівської національної академії мистецтв, Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, голова Комісії образотворчого та ужиткового мистецтва НТШ, член Національної спілки художників України, заслужений працівник культури України. Відповідальний секретар наукового двомісячника Інституту народознавства НАН України «Народознавчі Зошити».

Автор ряду наукових монографій про відомих українських художників ХХ ст. Романа Турина, Роберта Лісовського, Петра Грегорійчука, Еммануїла Миська, Любомира Романа Кузьму, Петра Андрусів, Павла Ковжуна, Романа Чорнія та ін., упорядник видань «Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва. Українська теоретична думка ХХ століття. Антологія» (у чотирьох томах) (2012-2021), «Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат ХХ століття. Україна – світ: Довідник» (2021), понад 500 статей у науковій спеціалізованій періодиці в Україні, Польщі та в інших країнах. Серед них – публікація у виданні Національного музею у Варшаві «Krzycząc: Polska! Niepodległa 1918» (Muzeum Narodowe w Warszawie, 2018), куратор Міжнародного трієнале сучасного малярства «Срібний Квадрат» у м. Перемишлі (Польща, Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu, 2024), учасник ряду Українсько-польських мистецьких проєктів при співпраці Львівської національної академії мистецтв з Академією мистецтв ім. Владислава Стшемінського (м. Лодзь, Польща) та Кафедрою педагогіки і психології Університету Любелського імені Кюрі-Скłodовської (Wydział Pedagogiki i Psychologii, Uniwersytet Lubelski Marii Curie Skłodowskiej, м. Люблін, Польща).

Персональні малярські виставки в Україні, Канаді, Польщі (м. Лодзь, Познань).

Informacje biograficzne

Roman Jaciv (Yatsiv). Historyk i teoretyk sztuki, kulturoznawca, artyst-plastyk, pedagog, kurator wystaw artystycznych, PhD, doktor habilitowany, profesor, kierownik Katedry Drzewa Artystycznego Lwowskiej Narodowej Akademii Sztuk Pięknych, członek rzeczywisty Towarzystwa Naukowego im. Szewczenki, przewodniczący Komisji Sztuk Pięknych i Stosowanych TNSz., członek Narodowego Związku Artystów-Plastyków Ukrainy, Zasłużony Działacz Kultury Ukrainy. Sekretarz wykonawczy dwumiesięcznika naukowego Instytutu Ludoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy „Zeszyty Ludoznawcze”.

Autor szeregu monografii naukowych o znanych ukraińskich artystach-plastykach XX wieku Romanie Turynie, Robercie Lisowskim, Piotre Hrehorijczukie, Emmanuile Myśko, Lubomyrze Romanu Kuźmie, Piotru Andrusiwu, Pawle Kowżunie, Romanie Chorniju i innych, czteretomowej antologii „Idee, sensy, interpretacje sztuk pięknych. Ukraińska myśl teoretyczna XX wieku”, pracy „Mała chronologia wydarzeń artystycznych i pamiętnych dat XX wieku. Ukraina – świat” (2021), ponad 500 artykułów w specjalistycznych czasopismach naukowych w Ukrainie, Polsce i innych krajach. Wśród nich publikacja w wydaniu Muzeum Narodowego w Warszawie „Krzycząc: Polska! Niepodległa 1918” (Warszawa, 2018), kurator Międzynarodowego Triennale Malarstwa Współczesnego „Srebrny Czworokąt” w Przemyślu (Polska, Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu, 2024), uczestnik szeregu ukraińsko-polskich projektów artystycznych we współpracy z Lwowską Narodową Akademią Sztuki i Akademią Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego (Łódź, Polska) i Katedrą Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Lubelskiego Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Polska).

Wystawy malarskie indywidualne w Ukrainie, Kanadzie, Polsce (Łódź, Poznań).

1. Євген Лисик, Війна і мир., 1985
1. Jewhen Łysyk, Wojna i pokój, 1985

2. Євген Лисик, Створення світу, 1985
2. Jewhen Łysyk, Stworzenie świata, 1985

3. Євген Лисик. Сценографія. 1970-і рр
3. Jewhen Łysyk. Scenografia. Lata 70

4. Євген Лисик. Сценографія. 1970-і рр
4. Jewhen Łysyk. Scenografia. Lata 70

5. Євген Лисик. Сценографія. 1970-і рр
5. Jewhen Łysyk. Scenografia. Lata 70

6. Євген Лисик. З циклу праць Голодомор. 1970-і рр.
6. Jewhen Łysyk. Z cyklu Hołodomor. Lata 70. XX wieku.

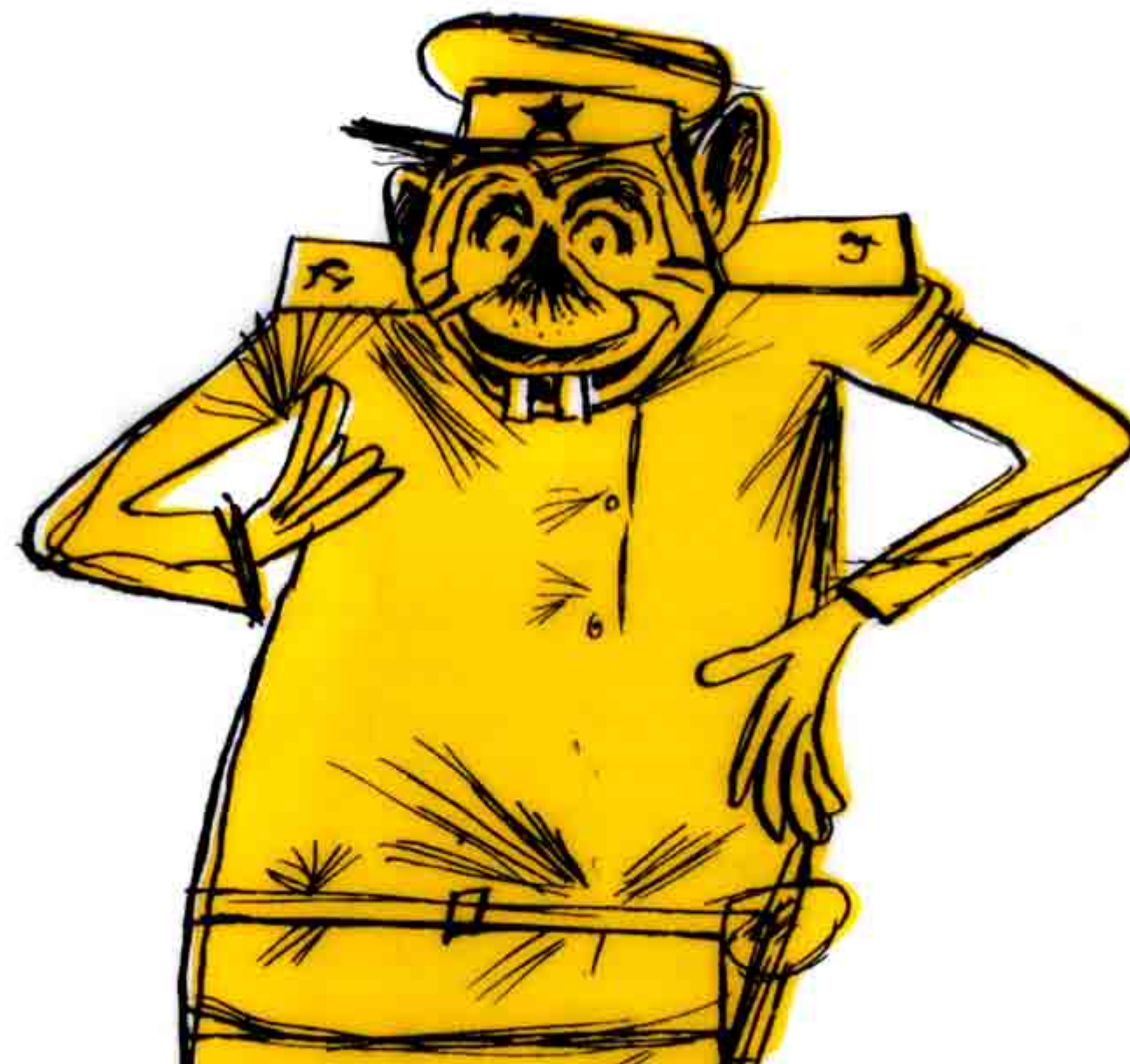
7. Євген Лисик. Ніч у степу. 1960-і рр., Смерть кобзаря. 1970-і рр.
 7. Jewhen Łysyk. Noc w stepie. Lata 60., Śmierć Kobzara. Lata 70.

8. Євген Лисик. Історична алегорія. 1970-і рр
 8. Jewhen Łysyk. Alegoria historyczna. Lata 70

9. Євген Лисик. Алегорія. 1970-і рр
 9. Jewhen Łysyk. Alegoria. Lata 70

10. Едвард Козак. Тіпічеській москаль.
 Фрагмент карикатури з журналу Лис Микита. Детройт, 1954. 10 грудня
 10. Edward Kozak. Typowy Moskal.
 Fragment karykatury z magazynu „Lys Nikita”. Detroit, 1954. 10 grudnia

11. Едвард Козак. Статуя Свободи після Третьої світової війни.
 Карикатура з журналу Лис Микита. Детройт, 1952. 20 вересня
 11. Edward Kozak. Statua Wolności po III wojnie światowej.
 Karty z magazynu Lys Nikita. Detroit, 1952. 20 września

12. Ігор Жолобак. Асвабідітелі. 2024
 12. Igor Žolobak. Aswabadyeli. 2024

13. Ігор Жолобак. Захисники. 2024
 13. Ihor Žołobak. Obrońcy. 2024

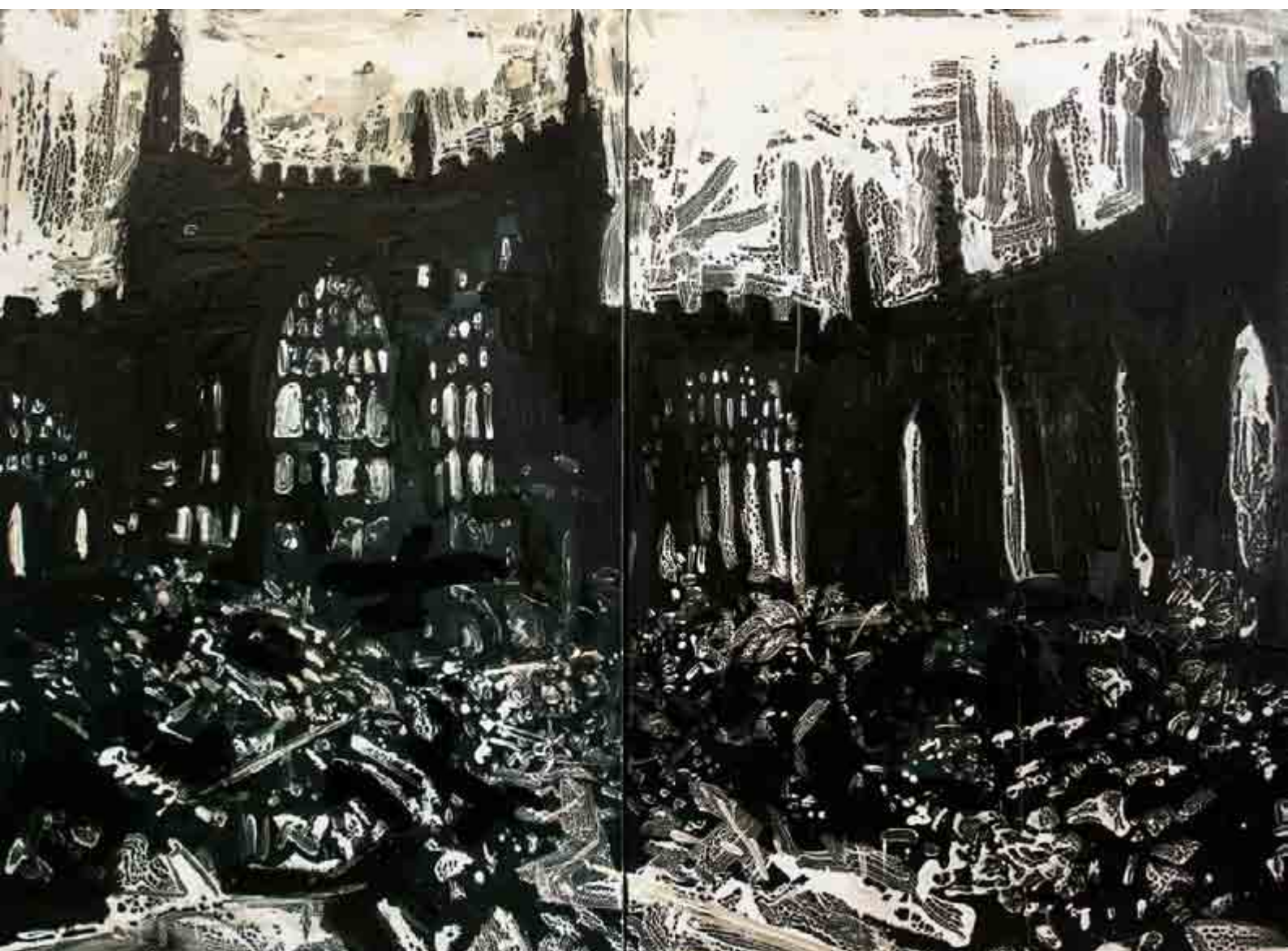

14. Сергій Савченко. Дрезден 1945. 2023
 14. Siergiej Sawczenko. Drezno 1945. 2023

15. Сергій Савченко. Харків 2022. 2023
15. Serhij Sawczenko. Charków 2022. 2023

16. Сергій Савченко. Варшава 1945. 2019
16. Serhij Sawczenko. Warszawa 1945. 2019

17. Сергій Савченко. Hiroshima 1945. 2019
17. Serhij Sawczenko. Hiroszima 1945. 2019

18. Сергій Савченко. Coventry 1945. 2019
18. Serhij Sawczenko. Coventry 1945. 2019

19. Сергій Савченко. Виставка Руїни і репродукції. 2024
 19. Serhij Sawczenko. Wystawa „Ruiny i reprodukcje”. 2024

20. Сергій Савченко. Маріуполь 2022. 2023
 20. Serhij Sawczenko. Mariupol 2022. 2023

21. Андрій Чебикін. Голгофа. Частина триптиху. 2023
 21. Andrij Czebykin. Golgota. Fragment tryptyku. 2023

22. Андрій Чебикін. Над Татаркою збили ворога. 2022
 22. Andrij Czebykin. Wróg zestrzelony nad Tatarką. 2022

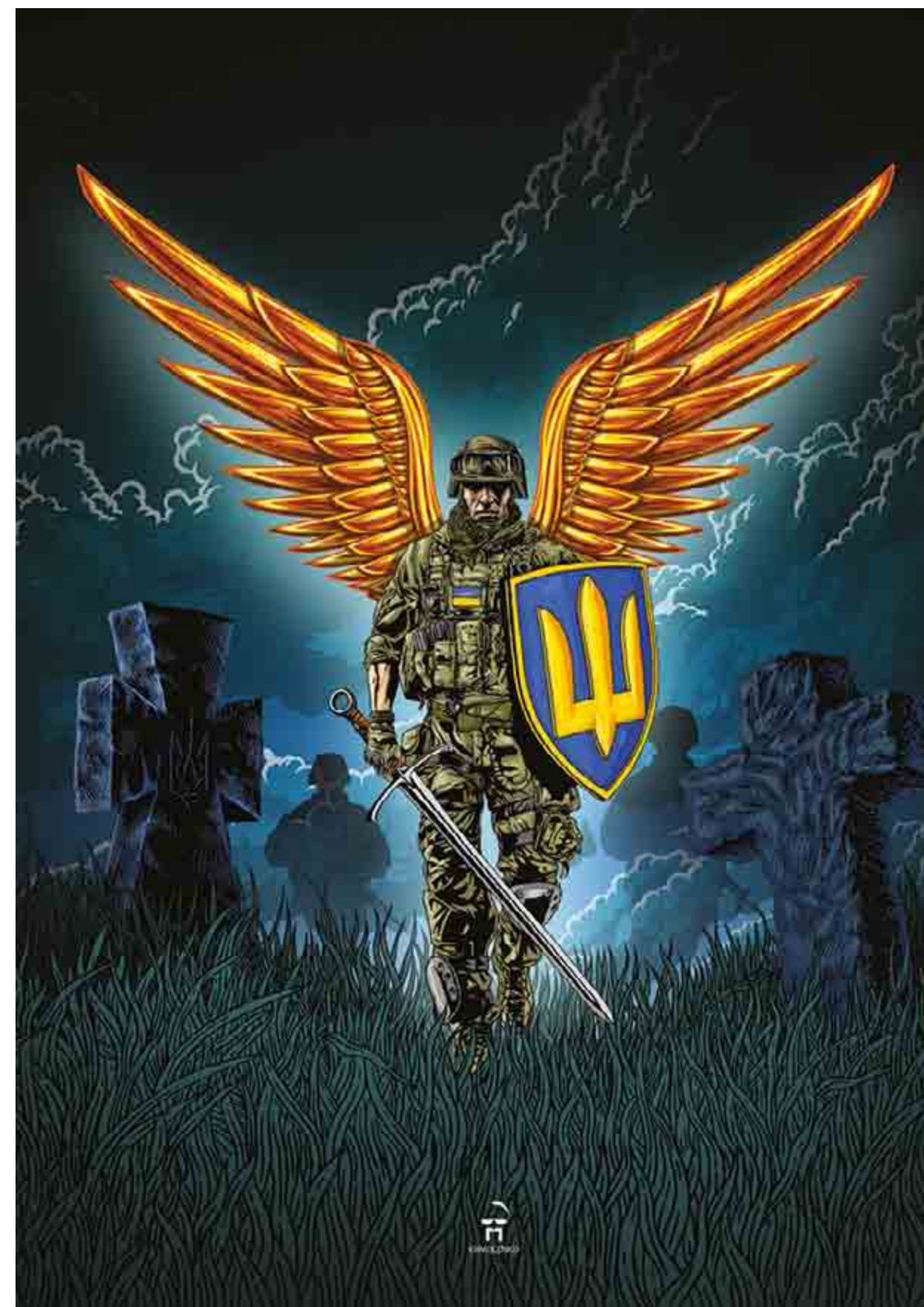
23. Андрій Чебикін. Повітряна тривога. 2023
 23. Andrij Czebykin. Alarm lotniczy. 2023

24. Андрій Єрмоленко. Плакат
 24. Andrij Jermolenko. Plakat

25. Андрій Єрмоленко. Зомбі. Плакат
25. Andrij Jermolenko. Zombie. Plakat

26. Андрій Єрмоленко. Архангел Михаїл. Плакат
26. Andrij Jermolenko. Archanioł Michał. Plakat

27. Бородянка. Фотографія Єлизавети Серватинської
27. Borodyanka. Fot. Elżbieta Serwatyńska

28. Banksy. Бородянка 1
28. Banksy. Borodyanka 1

29. Banksy. Бородеянка 2
29. Banksy. Borodyanka 2

30. Banksy. Бородеянка 3
30. Banksy. Borodyanka 3

31. Banksy. Бородянка 4
31. Banksy. Borodyanka 4

32. Виставка студентського плакату з Харкова, 2023 (1)
32. Wystawa plakatów studenckich z Charkowa, 2023 (1)

33. Виставка студентського плакату з Харкова, 2023 (2)
33. Wystawa plakatów studenckich z Charkowa, 2023 (2)

32. Виставка студентського плакату з Харкова, 2023 (3)
32. Wystawa plakatów studenckich z Charkowa, 2023 (3)

35. Роман Яців. Крик 2022. 2022
35. Roman Jaceniw. Krzyk 2022. 2022

36. Роман Яців. Тінь темряви. Алегорія росії путіна. 2022
36. Roman Jaciw. Cień ciemności. Alegoria rosj Putina. 2022

37. Петро Сметана. Краєвид. 2023
37. Petro Smetana. Krajobraz. 2023

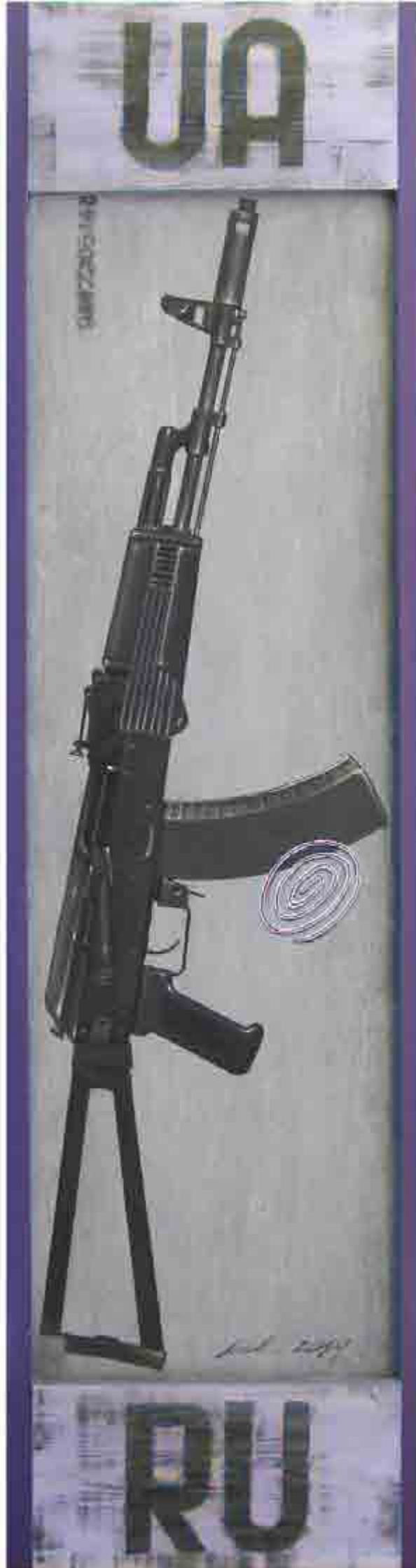
38. Петро Сметана. Пейзаж з кладовищем. 2023
38. Petro Smetana. Pejzaż z cmentarzem. 2023

39. Артур Котик. Молодість, спалена війною. 2023 - 1
39. Artur Kotyk. Młodość spalona wojną. 2023 - 1

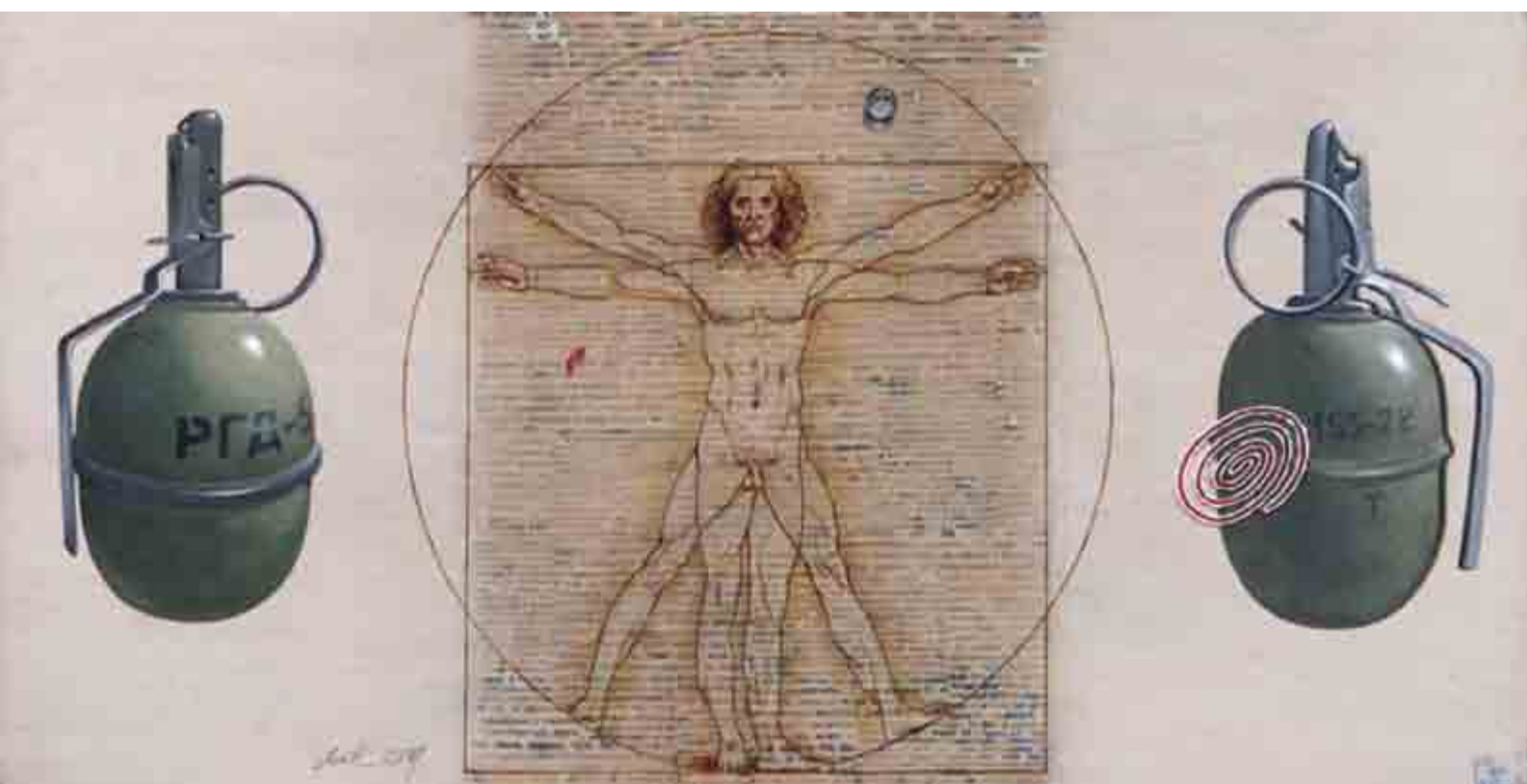
40. Артур Котик. Молодість, спалена війною. 2023 - 2
40. Artur Kotyk. Młodość spalona wojną. 2023 - 2

42. Григорій Лоїк. Війна. 2014
 42. Hryhorij Łoik. Wojna. 2014

43. Григорій Лоїк. Статистика. 2023
 43. Grigorij Łoik. Statystyka. 2023

44. Григорій Лоїк. Розтяжка. 2017
44. Hryhorij Loik. Sięgnięcie. 2017

45. Григорій Лоїк. Молитва за Україну. 2023
45. Hryhorij Loik. Modlitwa za Ukrainę. 2023

46. Григорій Лоїк.
Анексія. Зелений чоловічок.
2023
46. Hryhorij Łój.
Aneksja. Zielony Człowiek.
2023

47. Григорій Лоїк. Експозиція персональної виставки у Львові. 2024
47. Hryhorij Loik. Wystawa osobista we Lwowie. 2024

48. Ікона з Авдіївки. 2023
48. Ikona z Awdijiwki. 2023

49. Лев Скоп. Ікона
49. Lew Skor. Ikona

50. Лев Скоп. Икони
50. Lew Skor. Ikony

51. Лев Скоп. Икони
51. Lew Skor. Ikony

52. Лев Скоп. Икони
52. Lew Skor. Ikony

53. Лев Скоп. Икона
53. Lew Skor. Ikona